

**Een archeologisch inventariserend
veldonderzoek (IVO) door middel van
boringen op de locatie Dorpsstraat 13 te
Streefkerk, gemeente Liesveld (Z.-H.)**

W.J.F. Thijs & A.J. Wullink

ARC-Rapporten 2008-15

Geldermalsen
4 maart 2008
ISSN 1574-6887

Colofon

Een archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van boringen op de locatie Dorpsstraat 13 te Streefkerk, gemeente Liesveld (Z.-H.)

ARC-Rapporten 2008-15
ARC-Projectcode 2007/310

Opdrachtgever
Hazenberg Archeologie Leiden bv
Bevoegd gezag
Gemeente Liesveld
Beheer en plaats van documentatie
Archaeological Research & Consultancy

ARCHIS nummer booronderzoek
25613

Tekst
W.J.F. Thijs & A.J. Wullink
Afbeeldingen
W.J.F. Thijs
Redactie
N. van Malssen

Status
definitieve versie

Autorisatie — A. Ufkes

Uitgegeven door
ARC bv
Postbus 66
4190 CB Geldermalsen

ISSN 1574-6887

Geldermalsen, 4 maart 2008

Een recente lijst van de ARC-Rapporten is te vinden op www.arcbv.nl

1 Inleiding

1.1 Aanleiding tot het onderzoek

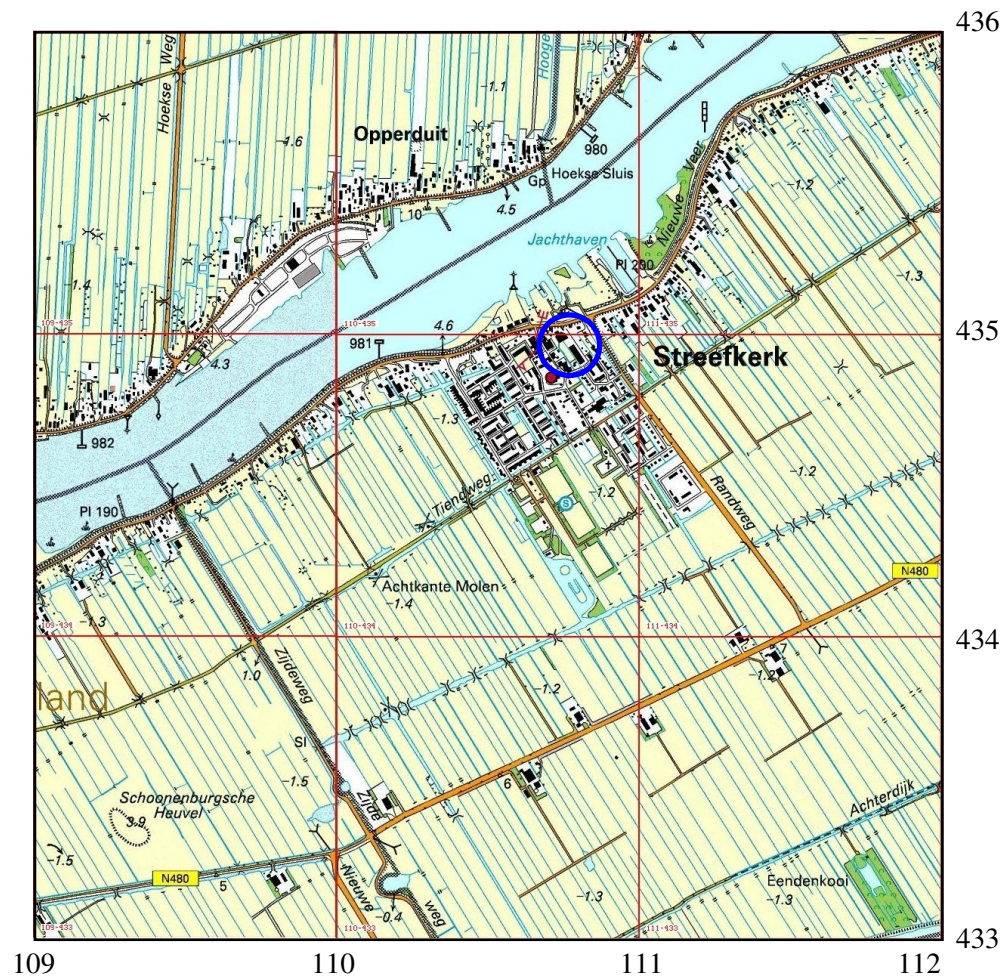
Hazenberg Archeologie Leiden heeft aan Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) opdracht verleend voor het uitvoeren van een archeologisch inventariserend veldonderzoek door middel van boringen op de locatie Dorpsstraat 13 te Streefkerk. Aanleiding tot het onderzoek is de herontwikkeling van het terrein. Na sloop van de aanwezige gebouwen zal op het terrein een aantal woningen worden gebouwd. Bij de bouwwerkzaamheden zullen mogelijk archeologische waarden worden bedreigd. Conform de Wet op de archeologische monumentenzorg dient eerst de archeologische waarde van de locatie in kaart te worden gebracht. Het veldwerk is op 23 januari 2008 uitgevoerd door ir. W.J.F. Thijsen drs. J.J. van Ams. Het bureau-onderzoek is uitgevoerd door Hazenberg Archeologie Leiden B.V. Het inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd conform de eisen van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 3.1).

1.2 Ligging en beschrijving van het onderzoeksgebied

De onderzoekslocatie ligt aan de voet van de dijk van de Lek op het perceel Dorpsstraat 13 te Streefkerk, gemeente Liesveld, provincie Zuid-Holland (afb. 1). De onderzoekslocatie beslaat de kadastrale percelen Streefkerk sectie D, nummers 3, 447 en 448. Op de locatie was in het verleden de Timmerfabriek van De Jong en Aatrijk aanwezig. Hiervoor zijn een aantal opslagloodsen op het perceel aanwezig. Op de flank van de Lekdijk ligt een woonhuis. Dit huis is gedeeltelijk afgebrand. De gehele locatie staat momenteel leeg. Het middenterrein is verhard met asfalt. De perceel op het westelijk terreindeel is in gebruik als weiland. Het perceel op het oostelijk deel van de onderzoekslocatie is in gebruik als tuin en geitenweide. Op de onderzoekslocatie zijn aan beide zijden van de grote opslagloodsen sloten aanwezig.

1.3 Objectgegevens

Provincie	Zuid-Holland
Gemeente	Liesveld
Plaats	Streefkerk
Toponiem	Dorpsstraat
Kaartblad	38D
Coördinaten	N: 110.750/435.029 O: 110.816/434.975 Z: 110.807/434.892 W: 110.713/434.995
Type object	Rivierduinen
Geologie	Formatie van Echteld
Geomorfologie	Bebouwing
Bodem	Bebouwing

Legenda

 Onderzoekslocatie

Abbeelding 1 Topografische kaart van de onderzoekslocatie en omgeving (omcirkeld), voorzien van RD-coördinaten. Bron: Topografische Dienst Nederland.

2 Voorgaand onderzoek

Door Hazenberg Archeologie Leiden is een bureau-onderzoek uitgevoerd voor de onderzoekslocatie (Mietes 2006). Hieronder is het gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel uit dit bureau-onderzoek weergegeven. De locatie 'Dorpsstraat 13' te Streefkerk ligt in een gebied met een zeer hoge verwachting voor archeologische waarden, te weten resten van mesolithische bewoning op de ter plaatse aanwezige donk. Het plangebied ligt binnen een monument van zeer hoge archeologische waarde. Binnen de onderzoekslocatie zijn geen ARCHIS-waarnemingen bekend. Direct ten zuidwesten van de onderzoekslocatie zijn bij een booronderzoek resten uit het Mesolithicum aangetroffen in de vorm van vuursteen, bot en houtskool (nr. 56481). Verder is een fragment middeleeuws aardewerk aangetroffen (nr. 28680). De mesolithische vindplaats is geïnterpreteerd als jachtkamp en/of een nederzettingsterrein, waarvan de begrenzing nog niet is vastgesteld. Vanwege de ligging op de donk (een monumentterrein van zeer hoge archeologische waarde), de vondsten en resten uit het Mesolithicum elders op de donk, de onverstoorde bodemopbouw en de ligging van deze resten adviseert Hazenberg Archeologie Leiden een archeologisch vervolgonderzoek. Dit onderzoek dient te worden uitgevoerd in de vorm van een inventariserend booronderzoek. In het bureauonderzoek is geadviseerd om een karterend en waarderend booronderzoek uit te voeren.

2.1 Doel van het onderzoek

Het inventariserend veldonderzoek (IVO) dient ertoe, het voorgestelde verwachtingsmodel te verifiëren dan wel aan te vullen. Het IVO verloopt in drie stappen: verkennend, karterend en waarderend. Het verkennende onderzoek richt zich op de bodemopbouw en mogelijke bodemverstoringen, die de archeologische trefkans kunnen beïnvloeden. Het karterende onderzoek stelt vast of er al dan niet archeologische waarden aanwezig zijn en het waarderende onderzoek bepaald de waarde van de eventueel aanwezige archeologie. Het hier beschreven IVO is uitgevoerd als verkennend booronderzoek.

2.2 Werkwijze

Het inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd als een verkennend booronderzoek. Dit onderzoek moet inzicht geven in de bodemopbouw. Met dit doel zijn 8 boringen geplaatst tot maximaal 8 m –mv. Voor het boren is gebruik gemaakt van een edelmanboor met een diameter van 7 cm en een guts van 3 cm. De boorkernen zijn zorgvuldig uitgelegd, waarbij de opeenvolgende bodemlagen precies konden worden beschreven en opgemeten. Het opgeboorde materiaal is doorbrokkeld en doorzocht op het voorkomen van archeologische indicatoren. Lagen die archeologische indicatoren bevatten, zijn, voor zover dat mogelijk was, bemonsterd en gezeefd. De boringen zijn beschreven volgens de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode (ASB).

3 Inventariserend veldonderzoek

In het bureau-onderzoek is aanbevolen een inventariserend onderzoek uit te voeren op de locatie, in de vorm van een karterend en waarderend booronderzoek. Voor dit onderzoek is een Plan van Aanpak opgesteld, dat is goedgekeurd door de Provincie Zuid-Holland (dhr. R.H.P Proos, provinciaal archeoloog). Tijdens het veldwerk is echter gebleken dat het verwachte rivierduin aanzienlijk dieper zat dan verwacht. Hierdoor werd het voorgestelde karterend en waarderend onderzoek fysiek niet meer haalbaar. Het onderzoek is daarom uitgevoerd als een verkennend booronderzoek conform de eisen van de Provincie Zuid-Holland. Op het centrale terrein konden geen boringen worden geplaatst in verband met de aanwezige asfaltverharding.

Op de onderzoekslocatie zijn 8 boringen geplaatst. De locatie van de boorpunten wordt weergegeven in bijlage 2. De bodemopbouw wordt weergegeven in bijlage 1. Op de locatie zijn poldervaaggronden aangetroffen. Alleen in boring 3 is een drechtvaaggrond aangetroffen. De ligging van de boring naast een sloot doet vermoeden dat het hier eigenlijk een afgetopte poldervaaggrond betreft. Hierdoor komt relatief gezien ondiep in de ondergrond veen voor (0,6 m –mv), wat het profiel in deze boring een drechtvaaggrond maakt. De bodem heeft een iets zwaardere bouwvoor, bestaande uit zware zavel tot matig zware klei. Deze bouwvoor ligt in alle boringen op donkergrijze tot bruinrijze zware klei. Waarschijnlijk is in een deel van de boringen in de bouwvoor zand opgebracht om meer draagkracht te realiseren. In boring 4 is de bouwvoor afgegraven en vervangen door cunetzand voor de aanwezige bestrating. In boring 8 is een puinfundering aangetroffen voor de aanwezige asfaltverharding. Net naast het asfalt is hier kleilig zand op aangebracht om een grasveld te realiseren. In het kleipakket dat aan het oppervlak ligt is (baksteen)puin aangetroffen van recente herkomst.

In de ondergrond is veen aanwezig. Dit veen begint gemiddeld rond 1,2 m –mv. In boring 5 begint het veen echter pas op 2,7 m –mv. Het veen bestaat zeker bovenin veelal uit bosveen met redelijk veel hout. Naar beneden wordt dit veen steeds kleiiger en komen ingeschakelde dunne zware kleilagen voor. Het veen gaat dieper in de ondergrond over in zware klei met veenbandjes. In boring 7 komt in deze klei opvallend veel hout voor. Op het westelijk deel van de onderzoekslocatie is in de ondergrond de donk aangetroffen. In boring 1, 3, 4 en 6 is in de ondergrond duinzand aangetroffen. De donk lijkt in zuid-zuidoostelijke richting te lopen en duikt steeds dieper in de ondergrond weg. Het duinzand komt het ondiepst voor in boring 6 op een diepte van 5,50 m –mv en duikt weg naar 7,97 m –mv in boring 4. Opvallend is het ontbreken van duinzand binnen 8,0 m –mv in boring 5. Mogelijk ligt deze boring net tussen twee duinruggen in. In de overige boringen (2, 7 en 8) komt eveneens geen duinzand voor binnen 8,0 m –mv. In boring 7 is in een kleipakket met zeer veel hout een dun laagje zandiger materiaal aangetroffen op een diepte van 6,1 m –mv. Waarschijnlijk betreft dit lokaal verstoven zand dat is ingevangen in de toen aanwezige vegetatie. In de ondergrond zijn geen archeologische resten aangetroffen.

4 Conclusies

Op de locatie is de donk in de ondergrond aangetroffen. De donk ligt echter dieper dan op basis van het bureau-onderzoek werd verwacht. Hierdoor kon het karterend en waarderend onderzoek niet worden uitgevoerd. Het onderzoek is dan ook uitgevoerd als een verkennend onderzoek. De donk loopt van west-noordwestelijk naar zuid-zuidwestelijke richting over de locatie en duikt in die richting weg van 5,8 m –mv naar circa 8,0 m –mv. Op het oostelijk deel van de locatie is de donk niet aangetroffen binnen een diepte van 8,0 m –mv. Op de donk ligt een pakket met veen op zware klei. Bovenop het veenpakket is eveneens een pakket zware klei aanwezig. In het kleipakket, dat aan het oppervlak ligt is (baksteen)puin aangetroffen van recente herkomst. In de onderliggende pakketten zijn geen archeologica aangetroffen. Op het centrale deel van de onderzoekslocatie kon niet worden geboord in verband met de aanwezige asfaltverharding.

5 Aanbeveling

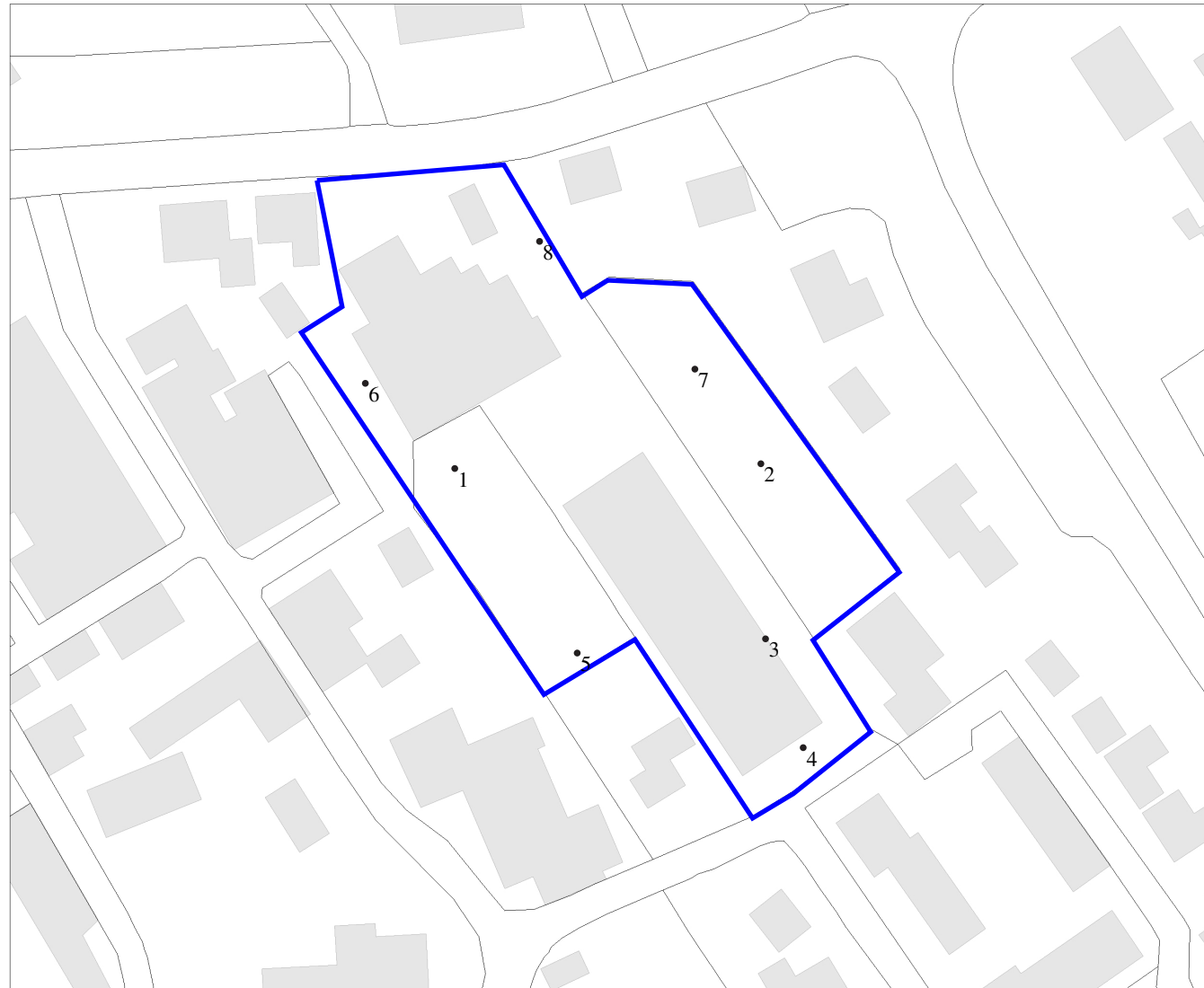
Het uitgevoerde verkennende booronderzoek heeft de diepteligging van het donk vastgesteld. De volgende stap is om door middel van een karterend onderzoek de aanwezigheid van archeologische resten op de onderzoekslocatie vast te stellen, waarbij wordt aanbevolen de boringen hiervoor machinaal te laten uitvoeren. Het is aan het bevoegd gezag, de Provincie Zuid-Holland, om te beslissen of een vervolgonderzoek noodzakelijk is.

Literatuur

Mietes, E.K., 2006. *Plangebied Dorpsstraat 13 te Streefkerk, gemeente Liesveld. Archeologisch bureauonderzoek*. Leiden (Hazenberg AMZ Publicaties 2007 17).

24-01-2008

110906 / 435063

Legenda

- TOP10 ((e)TDN)
- HUIZEN

Archis2

rijksdienst voor
archeologie,
cultuurlandschap
en monumenten

110650 / 434855

Afbeelding 2 Locatie van de boorpunten op de onderzoekslocatie (blauw omlijnd). Kaart: W.J.F Thijs.

Bijlage 1 Boorstaten

Locatiebepaling	geschat, detailkaart 1:10
Referentievlak	Nieuw Amsterdams Peil
Maaiveldhoogtebepaling	geschat, actueel hoogtebe
Nauwkeurigheid maaiveldhoogte	20 cm

De volgende afkortingen worden in de boorstaten gebruikt.

grondsoort (onderdeel lithologie)		s2	matig siltig
K	klei	s4	uiterst siltig
PUI	puin	z1	zwak zandig
V	veen	z3	sterk zandig
Z	zand		
			humus (onderdeel lithologie)
bijmengsel (onderdeel lithologie)		h1	zwak humeus
k1	zwak kleiig	h2	matig humeus
k3	sterk kleiig		
km	mineraalarm		
s1	zwak siltig		

boring 1 RD-X: 110.745. RD-Y: 434.965. Maaiveld: -0,90. Boormethode: edelmanboring.

diepte lithologie	kleur	grens	
50 Ks2	grijsbruin	geleidelijk	Archeologische indicatoren: baksteen, spoor.
95 Ks2	grijs	scherp	
480 Vkm	oranjebruin	scherp	
580 Ks1h2	bruin	scherp	
600 Zs1	donker grijs	beëindigd	Zandmediaanklasse: matig fijn.

boring 2 RD-X: 110.810. RD-Y: 343.966. Maaiveld: -1,00. Boormethode: edelmanboring.

diepte lithologie	kleur	grens	
50 Ks4	grijsbruin	geleidelijk	Archeologische indicatoren: baksteen, weinig.
100 Ks2	grijsbruin	scherp	Archeologische indicatoren: baksteen, spoor.
120 Vkm	bruinzwart	geleidelijk	
220 Vkm	oranjebruin	geleidelijk	
280 Vk1	bruin	geleidelijk	Consistentie: slap.
800 Ks1	bruingrijs	beëindigd	Consistentie: matig stevig. Sublagen: veenlagen.

boring 3 RD-X: 110.811. RD-Y: 434.966. Maaiveld: -1,10. Boormethode: edelmanboring.

diepte lithologie	kleur	grens	
60 Ks2	licht grijsbruin	scherp	
210 Vkm	bruin	scherp	Veen soorten: bosveen.
320 Vk1	donker bruin	geleidelijk	
770 Ks1	grijs	scherp	Opmerkingen: Veenbandjes.
800 Zs1	donker grijs	beëindigd	Zandmediaanklasse: matig fijn.

boring 4 RD-X: 110.819. RD-Y: 434.906. Maaiveld: -0,90. Boormethode: edelmanboring.

diepte lithologie	kleur	grens	
30 Zs1	donker grijs	scherp	
60 Ks1	grijs	geleidelijk	
100 Ks1	geelgrijs	geleidelijk	Vlekken: licht gevlekt, oranje.
120 Ks1	donker grijs	scherp	
350 Vkm	oranjebruin	scherp	Veen soorten: bosveen.
500 Vk1	oranjebruin	geleidelijk	
530 Ks1	grijsbruin	scherp	Opmerkingen: Veel veenbandjes.
797 Ks1	grijs	scherp	Opmerkingen: Veenbandjes.
800 Zs1	bruingrijs	beëindigd	Opmerkingen: Stukjes hout.

boring 5 RD-X: 110.771. RD-Y: 434.926. Maaiveld: -0,70. Boormethode: edelmanboring.

diepte lithologie	kleur	grens	
45 Ks4	donker bruin	geleidelijk	
80 Ks2	grijsbruin	scherp	
110 Ks1	grijs	geleidelijk	Vlekken: matig gevlekt, oranje. Archeologische indicatoren: baksteen, spoor.
220 Ks1	donker grijs	geleidelijk	Opmerkingen: Laklaag op 150.
260 Ks1h1	zwart	geleidelijk	
270 Ks1	grijs	geleidelijk	
510 Vkm	oranjebruin	geleidelijk	
555 Vk3	bruin	geleidelijk	
775 Ks1h1	bruingrijs	scherp	
800 Vkm	oranjebruin	beëindigd	Veen soorten: bosveen.

boring 6 RD-X: 110.726. RD-Y: 434.983. Maaiveld: -0,70. Boormethode: edelmanboring.

diepte lithologie	kleur	grens	
30 PUIz1	grijs	geleidelijk	Archeologische indicatoren: baksteen, spoor.
50 Kz1	donker grijs	geleidelijk	
95 Ks1h1	grijsbruin	scherp	
200 Vkm	oranjebruin	geleidelijk	
350 Vk1	bruin	geleidelijk	
630 Vk3	bruin	scherp	
660 Zs1	licht grijs	scherp	Zandmediaanklasse: matig fijn.
700 Zs1	donker grijs	scherp	Zandmediaanklasse: matig fijn.

boring 7 RD-X: 110.796. RD-Y: 434.986. Maaiveld: -1,10. Boormethode: edelmanboring.

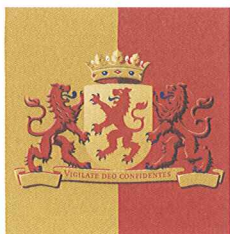
diepte lithologie	kleur	grens	
40 Kz3	bruingrijs	geleidelijk	Archeologische indicatoren: baksteen, spoor.
130 Ks1	bruingrijs	geleidelijk	Opmerkingen: Veenbandjes.
160 Vkm	oranjebruin	scherp	
180 Vk3	oranjebruin	scherp	
445 Vkm	oranjebruin	geleidelijk	
610 Ks2	grijs	geleidelijk	Opmerkingen: Hout.
620 Kz1	donker grijs	scherp	
800 Ks1	grijs	beëindigd	Opmerkingen: Hout.

boring 8 RD-X: 110.763. RD-Y: 435.013. Maaiveld: -1,10. Boormethode: edelmanboring.

diepte lithologie	kleur	grens	
60 Kz3	donker bruin	scherp	
70 PUIz1	donker bruin	gestaakt	Archeologische indicatoren: baksteen, veel.

Bijlage 2 Beoordeling gemeente

Beoordeling/goedkeuring van het conceptrapport door de gemeente Neerijnen

provincie **HOLLAND**
ZUID

ARC bv
Postbus 66
4190 CB GELDERMALSEN

Onderwerp
Archeologisch rapport, concept

Geachte heer/mevrouw,

U heeft ons ter beoordeling een rapport over verkennend archeologisch onderzoek in de vorm van bureauonderzoek/boringen op de locatie Dorpsstraat 13 te Streefkerk in de gemeente Liesveld gestuurd. Wij stemmen in met dit rapport en het leidt niet tot het maken van aanvullende opmerkingen. Wij nemen aan dat de gemeente zal handelen volgens het in het rapport verwoorde advies.

Wellicht ten overvloede wijzen wij u erop dat het provinciaal beleid ten aanzien van het archeologisch bodemarchief in het algemeen en de terreinen van (zeer) hoge waarde in het bijzonder gericht is op behoud in situ.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
voor dezen,

drs. J.H.L. Vorst
wnd. hoofd bureau Cultuur

Tram 9 en bus 65
stoppen bij het
provinciehuis. Vanaf
station Den Haag CS is
het tien minuten lopen.
De parkeerruimte voor
auto's is beperkt.

Gedeputeerde Staten

Directie Maatschappij en Bestuur
Afdeling Samenleving
Contact
mw. drs. A.C.M. Gerrits
T 070 - 441 82 63
acm.gerrits@pzh.nl
drs. R.H.P. Proos
T 070 - 441 84 45
rhp.proos@pzh.nl

Provinciehuis
Zuid-Hollandplein 1
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 441 66 11
F 070 441 78 32
www.zuid-holland.nl

Datum 25 FEB 2008

Ons kenmerk
PZH-2008-98962
Uw kenmerk
Rapport 2008-15
Bijlagen
-

Afschrift aan:

TVC/LL - Burgemeester en Wethouders van Liesveld